

Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut

Hankesuunnitelma

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen valmistelu

26.10.2021

Sisällysluettelo

1	Hankkeen tarve.....	3
2	Kohderyhmä	5
3	Hankkeen tavoitteet	5
4	Toteutus.....	9
4.1	Aikataulu.....	9
4.2	Toimenpiteet	10
5	Tuotokset, tulokset ja vaikutukset	10
6	Hankkeen hallinnointi.....	10
6.1	Hankkeen toimijat ja organisoituminen	10
6.2	Hankkeen resurssit	10
6.3	Viestintä.....	11
6.4	Seuranta ja arviointi	11
7	Riskit ja niihin varautuminen	12

1 Hankkeen tarve

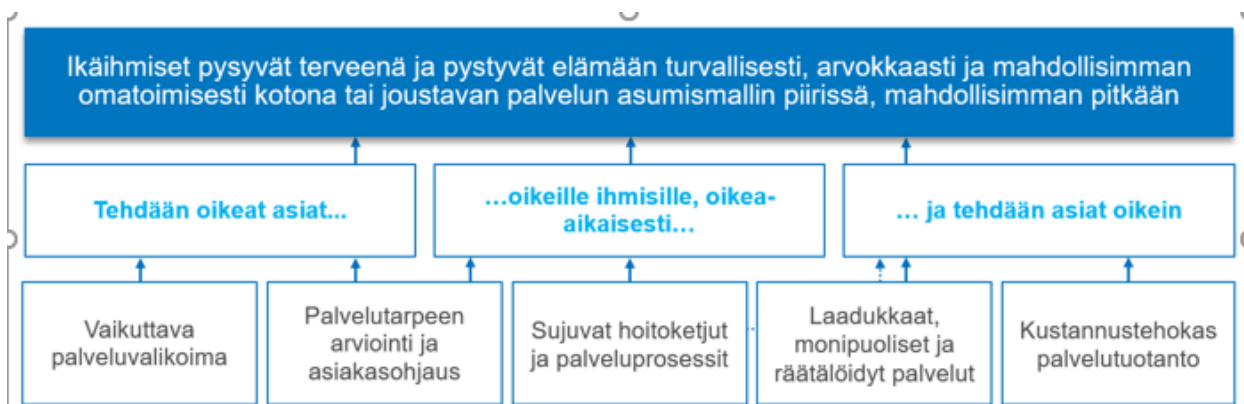
Päijät-Hämessä tarve kotona-asumisen tukemiselle voidaan perustella ikääntyvän väestön palvelutarpeella ja sen jyrkällä kasvulla. 75 vuotta täyttäneen väestön osuuden Päijät-Hämeessä on ennustettu olevan 17,7 % vuonna 2030, mikä on koko maan ennustettua osuutta (14,3 %) korkeampi ja Suomen kaikista maakunnista kuudenneksi korkein. Uudet innovatiiviset palveluratkaisut, erityisesti kotona asumista tukeviin palveluihin, ovat edellytys palvelurakenteen ongelmien korjaamiseksi ja tulevaisuuden turvaamiseksi. Tarvetta tämän hankkeen mukaiselle kehittämistyölle on selvitetty myös ikääntyneille, omaisille ja sidosryhmille kohdistettujen kyselyiden ja työpajojen avulla. Päijät-Hämäläiset ikääntyneet haluavat asua kotonaan ja kotikunnassaan mahdollisimman pitkään.

Tämä rahoitushakemus ja hankesuunnitelma koskee Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän (jäljempänä Päijät-Sote), Heinolan ja Sysmän yhteistä hanketta. Päijät-Sote on vuonna 2017 perustettu kuntayhtymä, joka tuottaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja yli 212 000 asukkaan väestöpohjalle. Päijät-Sote työllistää noin 7000 asiantuntijaa. Omistajakuntia ovat kaikki Päijät-Hämeen maakunnan kunnat sekä Uudellamaalla sijaitsevat Pukila ja Myrskylä. Väestön ikääntyminen on asettanut Päijät-Soten ja kunnat uusien haasteiden äärelle, joiden vuoksi palvelutuotantoa täytyy uudistaa, ja miettiä uusia vaihtoehtoisia rahoituskanavia palveluiden turvaamiseksi. Osana Päijät-Soten Muutosohjelman 2020–2024 valmistelutyötä toteutettiin nykytilan ongelma-analyysi hyödyntäen monipuolisesti raportti- ja kyselyaineistoja, jossa ydinongelmaksi tunnistettiin palvelujen riittämätön kustannustehokkuus ja vaikuttavuus suhteessa maksukykyyn.

Päijät-Soten strategiset tavoitteet ja meneillään olevat kehittämishankkeet kohtaavat *Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut* -rahoituksen tavoitteiden, *Hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023-Laatusuosituksen* sekä alueellisen *Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2021–2025* kanssa. Kotona asumisen ja sitä tukevien palveluiden lisääminen ikääntyneille on kärkenä Päijät-Soten strategiassa, muutosohjelmassa 2020–2024 sekä ikääntyneiden toimialan toiminnallisissa tavoitteissa. Rahoituksen mahdollistavaan kehittämistyöhön on sitouduttu kuntayhtymän tasolla ja keskeiset päätökset on jo tehty, joten rahoitus mahdollistaisi suunnittelun ja käytännön toteutuksen aloittamisen välittömästi.

Palvelurakennemuutostusta on tehty systemaattisesti yli 15 vuoden ajan. Palvelurakennetta on kevennetty purkamalla sosiaalihuoltolain mukainen laitoshoido, sekä terveydenhuollon pitkäaikainen laitoshoido kokonaan. Kotihoidon palveluita on uudistettu ja raskaimpia palveluita kevennetty.

Päijät-Häme haluaa olla strategisen kehittämistyön myötä edelläkävijä innovatiivisten kotona-asumista tukevien palvelujen järjestäjänä ja toteuttajana. Palveluiden asiakaslähtöinen kehittäminen ja järjestäjänäkökulman vahvistaminen mm. kuntoutustarpeen arviointia vahvistamalla, valvontaa ja seuranta kehittämällä, mahdollistaa julkisen toimijan vahvemman ohjauksen ja mahdollisesti oman palvelutuotannon lisäämisen näiden palveluiden osalta. Hankkeen vaikutus palveluiden ja erityisesti palvelutarjoajien kilpailutilanteeseen on positiivinen; se vahvistaa julkista järjestäjää ja mahdollistaa nykyistä ohjatun ja hallitun markkinoiden hyödyntämisen

Kuva 1. Tavoiteltu palvelupolkuikäntyneiden uudistuneessa palvelurakenteessa

Lisärahoitus kotona asumista tukevat palvelut -hankkeelle mahdollistaa mm.:

- Nykyistä paremmin kohdennetun ja asiakaslähtöisemmän hoidon, hoivan ja kuntoutuksen
- Ikääntyneiden turvallisen asumisen kotona suhteellisesti vähenevistä henkilöstöresursseista huolimatta
- Henkilöstön ja osaamisen paremman kohdentumisen
- Henkilöstön saatavuuden turvaamisen parhaalla mahdollisella tavalla
- Oman ja ulkoisen tuotannon nykyistä paremman seurannan ja valvonnan
- Eri palvelut muodostavat nykyistä paremmin integroidun kokonaisuuden, erityisesti kuntoutuksen osalta
- Olemassa olevien ja muiden kehittämishankkeiden kautta hankittavien teknologioiden hyödyntämisen käytänteiden ja toimintamallien parantamisen
- Tiedolla johtamisen parantamisen

Hankkeen tulokset laajennetaan nopealla aikataululla koskemaan koko Päijät-Hämettä. Tulokset halutaan tarjota myös muiden hyvinvointialueiden hyödynnettäviksi. Päijät-Sotella on valmiina laaja-alainen verkosto oppilaitosten, asiantuntijoiden, sekä kolmannen sektorin kanssa.

Aiemmin toteutetun kehittämistyön hyödyntäminen

Päijät-Sotessa "kotona koko elämä" on määritelty yhdeksi strategiseksi tavoitteeksi. Tavoite on mahdollinen vain nykyistä merkittävästi asiakaslähtöisempien ja vaikuttavampien palveluiden kehittämisellä ja toimeenpanolla. Muita työnalla olevia em. tavoitteen mahdollistavia toimenpiteitä ovat yhteisöllisen ja joustavan palvelun asumismallin lisääminen (JOPA-Hanke), ympärivuorokautisen tehostetun palveluasumisen vähentäminen (Muutosohjelma) ja panostaminen kotona asumista tukeviin palveluihin ja teknologioihin (KOHTI-hanke), arjen tukeen (Ikääntyneiden suunnitelma 2021–2025) ja kuntoutukseen (osana Tulevaisuuden Sote-keskus täydennyslakia). Jo lähitulevaisuuden ikääntyneiden digi- ja ICT taidot ovat merkittävästi nykyistä paremmat, joten tämän hankkeen myötä on tarkoitus oikeasti luoda selkeät käytänteet aiemmin toteutettujen ja hankittujen teknologioiden ja etäpalveluiden paremmaksi hyödyntämiseksi

Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut -hankkeessa hyödynnetään mahdollisimman laajasti jo aiemmin kehitettyjä ja tehokkain arvioituja toimintamalleja, joista keskeisin asiakasohjauksen toimintamalli. Se on toiminut Päijät-Sotessa ja Heinolassa jo seitsemän vuoden ajan. Asiakkaan tarpeet kokonaisvaltaisesti huomioiva toiminta on vakiintunut alueella. Asiakasohjauksen malli tukee ikääntyneiden palvelujen laatusuositusta arvioidun palvelutarpeen mukaisesti. Vuoden 2020 aikana on lisäksi otettu käyttöön aiempaa tiiviimpi omatyöntekijämalli, jossa asiakasohjaaja seuraa ja arvioi asiakkaan palvelutarvetta palvelutarpeen toteutamisesta koko sen ajan, kun asiakas on palvelujen piirissä. Heinolassa on kehitetty ja toimeenpantu kotihoidon arviointijaksot ja kuntoutus niille ikääntyneille, joilla on riski päätyä säännöllisen kotihoidon piiriin, ja tämä toimintamalli halutaan laajentaa tämän hankkeen myötä koskemaan koko Päijät-Hämettä.

Muita Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut -hankkeessa hyödynnettäviä aiempien hankkeiden tuloksia ovat mm.:

- **Ikäpalo-hanke:** Ikääntyneiden kärkihankkeen mukaisen Ikäpalo -hankkeen tuloksia erityisesti asiakastarpeen arvioinnin ja asiakasohjauksen osalta
- **Asiakasohjauksen kehittämishankkeet:** Muutosohjelman kohtien 3.1, 3.2 ja 3.3. mukaisia erityisesti asiakasohjauksen kehittämiseen ja vakiinnuttamiseen liittyviä hankkeita
- **KOHTI-hanke:** Kotona asumista tukevat teknologiat. Muutosohjelman kohtien 3.1, 3.2 ja 3.3. hankkeita
- **JOPA-hanke:** Joustavan palvelun asumismallin (JOPA) kehittämäinen ja toimeenpano nivoutuu vahvasti osaksi kotona-asumista tukevien palveluiden kehittämistä mahdollistamalla kotona tai kodinomaaisessa ympäristössä asumisen myös aiemmin raskaampiin asumismuotoihin siirtyneille ikääntyneille

Tämän suunnitelman mukainen hanke on kokoava hanke, joka yhdistää meneillään olevia ja menneitä kehityshankkeita yhdeksi laajaksi asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi.

2 Kohderyhmä

Tulevaisuuden Kotona asumista tukevat palvelut -hankkeen kohderyhmään kuuluvat kaikki Päijät-Hämeen ikääntyneet henkilöt, kotiin vietävien palveluiden koko henkilöstö (n. 760 henkilöä) sekä Akuutti24:n sote-kodin (ensivasteyksiköt ja kotisairaala) henkilöstö. Keskeisin kohderyhmä on sellaiset ikääntyneet, joilla on riski joutua säännöllisen palvelun piiriin. Keskeisen kohderyhmän on arvioitu kattavan vähintään 1,8 % kaikista 75 vuotta täyttäneistä kuntien asukkaista. Vaikka prosenttiosuus on pieni, voidaan tähän ryhmään panostamalla vaikuttaa merkittävästi vakituisten palveluiden piiriin päätyvien henkilöiden määrään, sekä ennen kaikkea ikääntyneiden itsenäisen elämän turvaamiseen. Osa asiakkaista tulee olemaan myös oletettua 75 vuotta nuorempia.

3 Hankkeen tavoitteet

Tässä kappaleessa on avattu hakuilmoituksen tavoitteet ja Päijät-Hämeen tarkennetut tavoitteet, sekä mihin Päijät-Hämeen strategioihin ja ohjaaviin dokumentteihin suunnitelmat kytkeytyvät. Alla oleva taulukko osoittaa valtakunnallisten tavoitteiden, hankkeen tavoitteiden sekä Päijät-Hämeen omien tavoitteiden ja suunnitelmien nivoutumisen yhtenäiseksi ja samansuuntaiseksi kokonaisuudeksi. Hankesuunnitelman sivumäärärajoituksen (10 sivua) vuoksi tavoitteet, toimenpiteet, tavoitellut muutokset ja sidokset olemassa oleviin strategioihin on kuvattu, tiivisti yhdessä taulukossa. Tässä kappaleessa on myös kappaleiden 4.2 ja 5 sisältö. Hankkeen työkokonaisuudet on luokiteltu hakuilmoituksen tavoitteiden alle, kuitenkin Päijät-Hämeen kehittämistarve huomioiden.

1. KOTONA ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT OVAT ASIAKASLÄHTÖISIÄ OSIO 1/2	
Päijät-Hämeen tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Varmistetaan palveluiden asiakasnäkökulma, yksilöllisyys ja joustavuus• Jaetaan käynnit asiakastarpeen mukaisesti siten, että oikea-aikaisuus ja työntekijän osaaminen kohtaavat
Päijät-Hämeen toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none">➤ Kehitetään olemassa olevaa, kotiin vietäviä palveluja laaja-alaisesti hyödyntävää toiminnanohjaus- ja optimointiohjelman. Kehitetään ohjelmaa toimintaan soveltuvaksi➤ Luodaan toiminnanohjausta tukevat toimintatavat➤ Luodaan uudet ja selkeät käytänteet töiden jakamiselle➤ Luodaan kotiin vietävien palveluiden ja sote-kodin (Akuutti24 ja Kotisairaala) yhteiset toimintamallit. Kahden eri tulosalueen Koordinaatiokeskusten integrointi
Selkeät ja konkreettiset muutokset, jotka halutaan saavuttaa	<p>Kotiin vietävien palvelujen työn tekemisen malli muuttuu:</p> <ul style="list-style-type: none">• Arvioidaan ja toteutetaan, mikä työn tekemisen malli parhaiten soveltuu Päijät-Hämeeseen ja toteutetaan se maakunnallisesti (alue, tiimi, vastuutiimi, vastuuhoitaja, keskitetty työnjako jne.)• Integroidaan Akuutti24 Sosiaali- ja terveystoimen koordinaatio- ja tilannekeskus (Sotekoti) ja kotiin vietävien palveluiden toimintoja niiltä osin, kun niistä saadaan synergiaetuja (sote-integraatio). Tässä huomioidaan myös yhteisen toiminnanohjausjärjestelmän kautta saatava selkeä asiakashyöty ja resurssien kohdentamisen sujuvuus• Parannetaan Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen tavoitteiden mukaisesti palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantamiseksi• Strategisella optimoinnilla vähennetään ajettujen kotihoidon kilometrien määrää• Lisätään henkilöstön työhyvinvointia ja sitoutumista parantamalla työolosuhteita ja selkeyttämällä työnjakoa, tasapuolisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Tällä muutoksella vastataan kotiin vietävien palveluiden henkilöstöpalautteessa esiin nousseisiin ongelmiin

Strategiat ja ohjaavat dokumentit, joihin Päijät-Hämeen suunnitelmat kytkeytyvät	<p>Päijät-Soten muutosohjelma</p> <p>Kärki 4 Kustannustehokas palvelutuotanto:</p> <ul style="list-style-type: none"> 4.1 Systematisoitu tuotannonohjaus ja toimintälähtöisesti optimoitu henkilöstöresurssien käyttö <p>Kärki 3 tasapainoinen ja kustannustehokas palvelurakenne:</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.3 monipalveluasiakkaiden palvelukokonaisuudet ovat systeemisiä ja optimoituja <p>Kärki 2 Toimivat kunnat-hyvinvointiyhtymä yhteistyö ja omistajaohjauksen haasteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.5 Kestävä ja ympäristökuormaa vähentävä palvelutuotanto <p>Kärki 1 Toimenpanokykyä ja erinomaista henkilöstökokemusta tukeva johtaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.2 Vahva osaksi johtamisjärjestelmää sidottu tietojohdaminen <ol style="list-style-type: none"> STM, KATI-ohjelma: KOHTI-hanke STM, Tulevaisuuden Sote-keskus -hanke. Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen Päijät-Soten henkilöstöstrategia 2021–2023
--	--

1. KOTONA ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT OVAT ASIAKASLÄHTÖISIÄ OSIO 2/2

Päijät-Hämeen tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Luodaan toimintamalli, jolla turvataan riittävät terveydenhuoltopalvelut ja erityisesti geriatrinen osaaminen palveluiden asiakkaille Varmistetaan riskiryhmän (404 asiakasta) tunnistaminen ja ohjaaminen ennaltaehkäisevien palveluiden piiriin monialaisella sote-yhteistyöllä. Ennaltaehkäisyn (sekundaari- ja tertiari-preventio) tavoitteet erityisesti em. ryhmän osalta: <ul style="list-style-type: none"> toimintakykyisten elinvuosien lisääminen sairauksien ja toiminnan vajauksien ehkäisy itsenäisyyden tukeminen hoitotarpeen pienentäminen ennenaikaisen kuoleman siirtäminen
Päijät-Hämeen toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koko henkilöstön täydennyskoulutus (luento ja työpajatyypisesti) ulkopuolisen kouluttajan toimesta ➤ Geriatrisen kokonaisarviointityökalun kehittäminen (CGA-avain) ➤ Systemaattisen kirjaamisen kehittäminen osaksi potilastietojärjestelmää ➤ Kehitettävän arviointityökalun pilotointi ja systemaattinen jalkauttaminen sekä viestintää tulosalueelle ➤ Arviointityökalun manuaalin ja taskukokoinen muistilistan kehittäminen arvioinnin tekemisen tueksi
Selkeät ja konkreettiset muutokset, jotka halutaan saavuttaa	<p>Maakunnan väestö ikääntyy voimakkaasti. Ikääntyneiden parissa työskentelevä henkilöstö taitaa geriatrisen laaja-alaisen arvioinnin ja sen merkityksen</p> <ul style="list-style-type: none"> Geriatrian kulmakivi on vanhuspotilaiden kokonaisvaltainen arviointi. Kokonaisvaltaisen geriatrisen arvioinnin (comprehensive geriatric assessment, CGA) vaikuttavuudesta on erittäin vahva näyttö. Kokonaisvaltaiseen geriatriseen arvioon kuuluu iäkkään ihmisen systemaattinen arviointi moniammatillisena yhteistyönä: arvio fyysisestä, psyykkisestä, kognitiivisesta ja sosiaalisesta toimintakyvystä validoituja mittareita hyväksi käyttäen. Geriatrisen kokonaisarvioinnin tavoitteena on ehkäistä ja hidastaa ikääntyneiden toimintakyvyn heikkenemistä, kognitiivisen toimintakyvyn laskua sekä pitkäaikaiseen laitoshoitoon joutumista sekä tukea kotona pärjäämistä. Pelkkä sairauksien diagnosointi ei riitä, vaan niiden lisäksi tarvitaan moniulotteinen kuva ikääntyneen sairauksista sekä olemassa olevista toimintakyvyn vajeista ja riskeistä sekä voimavaroista. Arvioinnissa keskeistä myös potilaan itsensä kokema terveys ja arkiselviytyminen, sosiaaliset suhteet ja elämänlaatu. Jatkossa yhdenvertainen lääkäripalvelu on tarjolla kotiin vietäviin palveluihin, tehostettuun palveluasumisen ja palveluasumiseen. Ennakoivan hoito- ja kuntoutussuunnitelman myötä tarpeettomat siirrot päivystysalueelle vähenevät.
Strategiat ja ohjaavat dokumentit, joihin Päijät-Hämeen suunnitelmat kytkeytyvät	<p>Päijät-Soten muutosohjelma</p> <p>Kärki 3 Tasapainoinen ja kustannustehokas palvelurakenne</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.1 Palvelurakennetta kevennetty ja kevyitä & ennaltaehkäiseviä palveluja vahvistettu 3.4 Laaja-alainen digitaalisia kanavia hyödyntävä sotekeskusmalli toiminnassa <ol style="list-style-type: none"> STM, Tulevaisuuden sote-keskus -hanke. Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen

2. ASIAKAS SAA OIKEAT PALVELUT OIKEAAN AIKAAN OSIO 1/2	
Päijät-Hämeen tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Kotiarviointikäytäntö laajennetaan koko maakuntaan. Tämän avulla asiakkaan toimintakykyä ja voimavaroja tuetaan asiakkaan kotona. Tarvittava kuntoutus voidaan kohdentaa tarkasti ja tarpeen mukaisesti
Päijät-Hämeen toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään, systematisoidaan ja otetaan käyttöön kotiarvioinnit maakunnallisena toimintamallina. Nykyisin käytössä Heinolassa Perustetaan alueellinen moniammatillinen sote-tiimi, joka koordinoi ja ohjaa toimintaa Kyseisen tiimin perustaminen ja osittain myös sen kustannukset on sisällytetty tämän hankkeen rahoitukseen Toimintamallin, käytäntöjen ja tiimin perustamisen lisäksi luodaan tämän toimintakokonaisuuden vaikuttavuuden ja laadun arvioinnin malli Luodaan systemaattinen yhteistyömalli kuntien ja kolmannen sektorin HYTE palveluiden kanssa
Selkeät ja konkreettiset muutokset, jotka halutaan saavuttaa	<p>Kotiin vietävien palvelujen piiriin hakeutuva asiakas tulee palvelujen piiriin kotiarviointijakson kautta</p> <ul style="list-style-type: none"> Arviointijaksolla tehdään laaja-alainen arviointi ja asiakkaalle aloitetaan intensiivinen kotikuntoutus. Asiakkaan itsenäisyyttä tuetaan, ja pyritään parantamaan hänen itsenäistä toimintakykyänsä. Jakson aikana asiakkaalle tehdään kokonaisvaltainen geriatrinen arviointi. Jakson päätyttyä asiakkaalle tehdään palvelutarpeenarviointi hyödyntäen moniammatillisesti toteutetun arviointijakson tuloksia ja havaintoja Luodaan selkeä malli, jolloin asiakas voidaan arvioida yhden moniammatillisen tiimin toimesta – nopeuttaa päätöksiä jatkosta, kun ei tarvita useita eri arviointeja Läpinäkyvyys ja laadun arviointi paranee <p>Yhteistyö kuntien ja kolmannen sektorin HYTE-palveluiden kanssa mahdollistaa sen, ettei sote-palveluiden piiriin päädy kuin juuri ne asiakkaat, jotka sitä tarvitsevat</p>
Strategiat ja ohjaavat dokumentit, joihin Päijät-Hämeen suunnitelmat kytkeytyvät	<p>Päijät-Soten muutosohjelma</p> <p>Kärki 3 Tasapainoinen ja kustannustehokas palvelurakenne</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.1 palvelurakennetta kevennetty ja kevyitä ja ennaltaehkäiseviä palveluja vahvistettu <p>Kärki 4 Kustannustehokas palvelutuotanto</p> <ul style="list-style-type: none"> 4.1 Systematisoitu tuotannonohjaus ja toimintalähtöisesti optimoitu henkilöstöresurssien käyttö <p>Kärki 3 tasapainoinen ja kustannustehokas palvelurakenne</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.2 Asiakkaiden omaehtoisin ratkaisuihin, kevyisiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin vahvistettu <p>Kärki 2 Toimivat kunnat-hyvinvointiyhtymä yhteistyö ja omistajaohjauksen haasteet</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.1 Yhdyspintojen vastuut <ol style="list-style-type: none"> STM, KATI-ohjelma: KOHTI-hanke Heinolan kaupungin Sosiaali- ja terveystieteiden strategisen linjaukset ovat tämän mukaisia

2. ASIAKAS SAA OIKEAT PALVELUT OIKEAAN AIKAAN OSIO 2/2	
Päijät-Hämeen tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Sairaalakotiutukset paranevat Tavoitteena muistisairaana henkilön kotiutuksen onnistuminen
Päijät-Hämeen toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään ja otetaan käyttöön uusi sairaalakotiutusten toimintamalli Vahvistetaan kotiutusta avustavalla työntekijällä, joka ei ole suoraan sidonnainen lähettävään tai vastaanottavaan yksikköön. Kyseinen henkilö ei ole hoitajataustainen, vaan hänen toimenkuvansa on auttaa arjen käytännön asioissa ja tuessa. Kyseisen työntekijän kustannukset on sisällytetty tämän hankkeen rahoitukseen
Selkeät ja konkreettiset muutokset, jotka halutaan saavuttaa	<p>Asiakkaan sairaalasta kotiutus paranee ja pyöröovi-ilmio/samoihin palveluihin palaaminen vähenee</p> <ul style="list-style-type: none"> Kotiutuessa kotona on vastassa henkilö (kotiutusavustaja), joka vastaanottaa asiakkaan ja huolehtii hänen kotiuttamisestaan. Kotiutusavustaja on asiakkaan seurana ensimmäiset kotona olon tunnit, ohjaa sanallisesti asiakasta päivittäisissä toiminnoissa (muistuttaa missä sijaitsee wc, mitä iltatoimiin kuuluukaan jne.) ja avustaa tarvittaessa välttämättömissä akuuteissa asioinneissa (esim. kauppa, apteekki). Muistisairaiden kotiutus paranee ja vältetään pyöröovi-ilmio (mittarina mm. paluu sairaalaan 2 vkon kuluessa)

Strategiat ja ohjaavat dokumentit, joihin Päijät-Hämeen suunnitelmat kytkeytyvät	<p>Päijät-Soten muutosohjelma</p> <p>Kärki 3 Tasapainoinen ja kustannustehokas palvelurakenne</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1 palvelurakennetta kevennetty ja kevyitä & ennaltaehkäiseviä palveluja vahvistettu • 3.3 monipalveluasiakkaiden palvelukokonaisuudet ovat systeemisiä ja optimoituja <p>Tämän mukainen toiminta on kaikkien maakunnan organisaatioiden tavoitteiden ja strategisten linjausten mukainen Päijät-Sote, Heinola, Sysmä)</p>
--	--

3. RIITTÄVÄ JA OSAAVA HENKILÖSTÖ TURVAA KOTIIN ANNETTAVIEN PALVELUJEN LAADUN	
Päijät-Soten tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Turvataan riittävän ja ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus ikääntyneiden palveluihin palvelutarpeen kasvaessa ja henkilöstön saatavuuden heikentyessä
Päijät-Soten toimenpiteet	<p>Käynnistetään monimuotoinen oppisopimusmalli maakunnan alueelle</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Luodaan ja otetaan käyttöön jatkuva oppisopimusmalli (jatkuva koordinoitu malli) ➤ Rekrytoidaan organisaatioon opiskelijoiden sisäinen ohjaava opettaja ja opiskelijoiden koordinaattori. Näiden kustannukset on sisällytetty tähän rahoitushakemukseen ➤ Ulkomailta rekrytointi jatkuvana prosessina ➤ Mahdollistetaan työperäinen maahanmuutto <p>Mallinnetaan monialainen henkilöstörakenne kotiin vietäviin palveluihin</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Määritellään millaiset ammattiryhmät tekevät mitään työtä asiakkaan parhaaksi; sosionomit, geronomit, sairaanhoitajat, lähihoitajat, hoiva-avustajat, järjestelyapulaiset ➤ Asiakastyöajan seuranta (välillinen ja välitön työ) ➤ Sisäisten sijaisjärjestelyiden vahvistaminen ➤ Varahenkilöstöjärjestelyiden ja käytäntöjen vahvistaminen ➤ Henkilöstön liikkuvuuden arviointi ja kehittäminen
Selkeät ja konkreettiset muutokset, jotka halutaan saavuttaa	<p>Varmistetaan henkilöstön oikea osaaminen ja riittävyys tilanteessa, jossa ikääntyneiden palvelutarve nousee nopeammin kuin saatavilla olevan henkilöstön määrä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoiteltu muutos palvelurakenteessa, palvelutuotannon optimoinnissa ja asiakaslähtöisyydessä mahdollistaa nykyistä suurempaan palvelutarpeeseen vastaamisen suhteessa pienemmällä henkilöstömäärällä • Lisätään henkilöstön työhyvinvointia ja sitoutumista parantamalla työolosuhteita ja selkeyttämällä työn jakoa, tasapuolisuutta ja oikeudenmukaisuutta, vastaten kotiin vietävien palveluiden henkilöstöpalautteessa esiin nousseisiin ongelmiin
Strategiat ja ohjaavat dokumentit, joihin Päijät-Hämeen suunnitelmat kytkeytyvät	<ol style="list-style-type: none"> 1. Päijät-Soten henkilöstöstrategia vuosille 2021–2023 2. Päijät-Soten strategia vuosille 2018–2022 3. Päijät-Soten muutosohjelma <p>Kärki 1 Toimeenpanokykyä ja erinomaista henkilöstökokemusta tukeva johtaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.3 Erinomainen Henkilöstökokemus <p>Kärki 4 Kustannustehokas palvelutuotanto</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1 Systematisoitu tuotannonohjaus ja toimintalähtöisesti optimoitu henkilöstöressurssien käyttö <p>Kärki 3 Tasapainoinen ja kustannustehokas palvelurakenne</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1 palvelurakenne kevenee <p>Kärki 1 Toimeenpanokykyä ja erinomaista henkilöstökokemusta tukeva johtaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.2 Vahva osaksi johtamisjärjestelmää sidottu tietojohtaminen

4. PALVELUJEN LAATU VARMISTETAAN JÄRJESTELMÄLLISELLÄ SEURANNALLA	
Päijät-Hämeen tavoitteet	<p>Lisätään asiakkaiden ja omaisten vaikuttamismahdollisuuksia ja palautekanavia.</p> <p>Olemassa olevien sääntökirjojen mukaisen toiminnan seuranta ja valvonta paranee</p>

Päijät-Hämeen toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Otetaan käyttöön uusi asiakaspalautejärjestelmä palveluna tämän hankkeen puitteissa ➤ Luodaan asiakaspalautteen hyödyntämistä tukevat käytännöt ja toimintamallit ➤ Luodaan asiakkaan ja omaisten uudet osallistumis- ja vaikuttamiskanavat sekä niiden hyödyntämistä tukevat käytännöt ➤ Parannetaan nykyisin käytännössä olevien seuranta ja raportointityökalujen (vertaisarviointi, tietojohdamisen työkalut, laatutyökalut) tuottaman tiedon käsittelyä ja hyödynnettävyyttä <ul style="list-style-type: none"> ➤ Luodaan hyödyntämistä tukevat käytännöt ja toimintamallit sekä johtamisessa että toiminnassa ➤ Olemassa olevien sääntökirjojen mukaisen toiminnan seuranta ja valvontaa parannetaan <ul style="list-style-type: none"> ➤ Yhtenäistetään sääntökirjojen yleiset osiot seurannan ja valvonnan selkiyttämiseksi ➤ Omavalvonnan kehittäminen ja kattavan toteutuksen varmistaminen ➤ Kaikki strategisets palveluhankinnat toteutetaan monituottajuus-strategian mukaisesti ➤ Tässä hankkeessa kehitetään ja otetaan käyttöön monituottajuus-strategian toteutusta tukevat laadun ja vaikuttavuuden seurantakäytännöt kotiin vietävien palveluiden osalta
Selkeät ja konkreettiset muutokset, jotka halutaan saavuttaa	<p>Ikääntyneiden palveluissa on käytössä kohderyhmälle soveltuva asiakaspalautejärjestelmä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selvitetään, millaisia mittareita markkinoilla on ja tehdään palvelupalautejärjestelmän hankinta • Huomioidaan hankinnassa muistisairaana ikääntyneen palvelupalautteen antamismahdollisuudet • Seurataan systemaattisesti annettua palautetta ja hyödynnetään sitä toiminnan kehittämisessä • Lisätään asiakkaiden osallisuutta palvelujen kehittämisessä • Arvioidaan systemaattisesti, miten on onnistuttu mm. ennakoivien hoito- ja palvelusuunnitelmien käytössä • Arvioidaan asiakkaan muiden palvelujen käyttöä • Nykyistä parempi seuranta sekä paremmin kohdennettu kehittämistoiminta • Asiakkaiden ja omaisten säännöllinen ja riittävän laaja osallistuminen ja heidän palautteensa systemaattinen hyödyntäminen. Tämän avulla saavutetaan parempi näkyvyys oman ja ostetun palvelutuotannon todellisuuteen sekä oikeasti asiakkaiden tarpeita vastaavan palvelutuotannon kehittäminen • Nykyisten raportointi ja seurantatyökalujen tuottaman tiedon merkittävästi laajempi hyödyntäminen
Strategiat ja ohjaavat dokumentit	Päijät-Soten muutosohjelman läpileikkaavat periaatteet ja teemat: asiakaskokemus ja palvelujen laatu Päijät-Soten Monituottajuus-strategia

Taulukko 1. Hankkeen tavoitteet

4 Toteutus

4.1 Aikataulu

Kuva 2. Aikataulusuunnitelma rahoituksella toteutettavista toimenpiteistä.

4.2 Toimenpiteet

Ks. kappaleen 3 ”Hankkeen tavoitteet” taulukko

5 Tuotokset, tulokset ja vaikutukset

Ks. kappaleen 3 ”Hankkeen tavoitteet” taulukko

6 Hankkeen hallinnointi

6.1 Hankkeen toimijat ja organisoituminen

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä (Päijät-Sote) toimii hankkeen hallinnoijana. Lisäksi hankkeeseen osallistuvat Päijät-Hämeen kunnat, joiden peruspalveluiden järjestäjänä yhtymä ei toimi, eli Heinola ja Sysmä. Näin hankkeen maakunnallinen kattavuus on 100 %.

Hankkeen ohjausryhmänä toimii Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän valtionavustushankkeiden ohjausryhmä, joka koostuu kuntayhtymän johtoryhmästä sekä osatoteuttajista ja keskeisten sidosryhmien edustajista. Ohjausryhmä varmistaa useiden samanaikaisten eri hankkeiden synkronoinnin ja synergian hankkeissa kehitettävien toimintamallien välillä. Ohjausryhmä kokoontuu kerran kvartaalissa ja seuraa etenemistä sekä tavoitteiden saavuttamista läpi hankekauden.

Hankkeelle on nimetty projektipäällikkö ja hanketiimi, jotka huolehtivat toimenpidekokonaisuuksien toteuttamisesta, raportoinnista ja muusta hanketyöstä.

6.2 Hankkeen resurssit

Hankkeen kokonaisresurssitarve hankekauden aikana 2022–2023 on yhteensä 20,7 htv (2022 yhteensä 7,5 htv, vuonna 2023 yhteensä 13,2 htv). Näin merkittävä hanke tarvitsee kokopäiväisen projektipäällikön ja projektisuunnittelijan.

- Geriatrisen osaamisen kouluttaminen tarvitsee ulkopuolisen kouluttajan lisäksi osa-aikaisen sairaanhoitajataustaisen kouluttajan.
- Sairaalakuntoutusten parantamisen toimintamallin muuttaminen edellyttää saattajien/kotiutusavustajien palkkaamisen osa-aikaisiksi, yhteensä 4 htv hankekauden aikana. Tällä on suuri merkitys laadun parantamiseen ja resurssien käytön optimointiin.
- **Monimuotoinen oppisopimusmalli edellyttää yhden 1,0 HTV:n verran ohjaavia opettajia (asiantuntija-sairaanhoitajia), sekä puolipäiväisen koordinaattorin**
- Asiakkaiden ja omaisten vaikuttamismahdollisuuksien ja palautekanavien kehittäminen edellyttää puolipäiväisen hankesuunnittelijan
- Kotiarviointikäytännön laajentaminen koko maakuntaan edellyttää seuraavia lisäresursseja: 1,5 htv fysioterapeutti, 0,5 htv projektisuunnittelija, 3,0 htv lähihoitaja, 1,0 htv sairaanhoitaja, 0,2 htv asiakasohjaaja

Väliaikaisesti tarvittavat resurssit toteutetaan palveluhankintoina. Tarkempi henkilöstön ja kustannusten jakautuminen on kuvattuna liitteessä 1 ”Hankebudjetti”. HUOM! Hankkeen budjetissa ei ole tarkoituksella huomioitu hankkeeseen kuuluvan henkilöstön tila, tietokone yms. kustannuksia. Hanke on niin tärkeä, että Päijät-Sote maksaa ne sekä budjetissa mainitun erotuksen omasta budjetistaan.

6.3 Viestintä

Hankkeen viestintä on osa Päijät-Soten viestintää. Päijät-Sote kokoaa Päijät-Hämeen julkiset sosiaali- ja terveysterveystoimet asiakkaan näkökulmasta saman nimen alle. Se helpottaa asiakasta hahmottamaan palvelujen kokonaisuutta ja auttaa löytämään tarvittavan tiedon tai palvelun. Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut iäkkäille –hankkeen viestintä kytkeytyy tiiviisti hyvinvointialueen valmistelun viestinnän kokonaisuuteen.

Hankkeen viestinnän päätavoitteet ovat:

- 1) Yhteisen ymmärryksen luominen.** Viestintä on selkeää, johdonmukaista ja informoivaa. Kehittämistyöstä viestitään avoimesti, säännöllisesti ja konkreettisesti.
- 2) Osallistaminen ja vuorovaikutus.** Viestinnässä huomioidaan henkilöstön näkökulma ja mahdollistetaan henkilöstön osallistuminen. Kaikessa viestinnässä korostetaan vuorovaikutusta.
- 3) Muutoksen tukeminen.** Viestinnän tehtävä on luoda ja ylläpitää positiivista henkeä sekä turvallisuuden tunnetta muutoksessa.

Hankkeen keskeisimmät viestit ovat:

- 1)** Päijät-Hämeessä on turvallista asua ja ikääntyä kotona
- 2)** Haluamme turvata henkilöstön osaamisen ja asiakkaiden tarpeiden mukaisen henkilöstömäärän
- 3)** Uskomme, että teknologiasta on kasvava hyöty erityisesti lähitulevaisuuden ikääntyneille. Teknologian avulla pystymme parantamaan asiakkaiden hyvinvointia, turvallisuuden tunnetta ja laadukasta kotona elämistä

Kuntalaisille ja henkilöstölle viestitään monipuolisesti kaikilla keinoilla, asiakasraadeilla, henkilöstötilaisuuksissa ja erilaisten tilaisuuksien kautta. Tavoitteena on vahvistaa jatkuvuutta ja osallisuutta sekä luottamusta uudistukseen. Päätäjille viestintä tapahtuu erilaisten tilaisuuksien ja audienssien yhteydessä sekä mediaviestinnän ja säännöllisen uutiskirjeen avulla. Päätäjien kanssa on keskeistä rakentaa yhteistyön ilmapiiriä ja tarjota asia-argumentteja.

Viestinnän kohderyhmiä on useita, joten viestintää tehdään aktiivisesti ja kaikkia Päijät-Soten olemassa olevia viestintäkanavia hyödyntäen. Hankkeen viestinnästä vastaa viestintäjohtajan alaisuudessa toimiva tiimi, ja tarvittaessa hyödynnetään myös ostopalveluita.

6.4 Seuranta ja arviointi

Arviointi on tärkeä osa hanketta toiminnan ja tavoitteiden seuraamiseksi sekä arvioimiseksi. Hankkeen seuranta tapahtuu aluksi Päijät-Soten muutosohjelman, ja myöhemmin hyvinvointialueen strategian seurannan kautta. Muutosohjelmalle on määritelty seurannan malli, joka koostuu strategisen ja operatiivisen tason seurannasta sekä hallitusraportoinnista. Mallia jatketaan sen jälkeen, kun muutosohjelma korvautuu vaiheittain hyvinvointialueen strategialla vuoden 2022 aikana. Seurantaan ja arviointiin tarvittavan aineiston keräämisestä vastaa pääasiassa hankkeeseen nimetty vastuhenkilö.

Arviointimallissa hankkeen tuloksia peilataan asetettuihin tavoitteisiin ennalta määriteltyjen mittareiden kautta. Alla olevassa taulukossa on esitetty alustavia mittareita hankkeen tavoitteiden toteutumisen arvioimiseksi kahden toimenpidekokonaisuuden alla. Lisäksi hankkeessa seurataan tavoiteltujen pitkäaikaisten vaikutusten toteutumista ikääntyneiden toimintakyvyn ja elämänlaadun suhteen sekä kuntayhtymän taloudellisen tilanteen kehitystä.

Tavoite	Alustavia mittareita	Aineiston kerääminen	Hyödyntäminen hankkeen aikana
Kotona asumista tukevat palvelut ovat asiakaslähtöisiä			
Osio 1. Varmistetaan palveluiden asiakasnäkökulma, yksilöllisyys ja joustavuus 2. Jaetaan käynnit asiakastarpeen mukaisesti oikea-aikaisesti	<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyys noussut Työn kuormittavuus vähentynyt Optimointiohjelma laaja-alaisesti käytössä Tilannekeskukset integroitu Ajokilometrit vähentyneet 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakas- ja henkilöstöpalaute Kotihoidon resursointityökalu data Ajetut kilometrit Asiakastyöajan seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> Luodaan toiminnanohjauksen toimintatavat Luodaan uudet ja selkeät käytänteet töiden jakamiselle
Osio 2. Luodaan toimintamalli, jossa geriatrisella preventiolla tavoitellaan toimintakykyisten elinvuosien lisääntymistä ja toiminnan vajauksien vähentymistä.	<ul style="list-style-type: none"> Hoitotarpeen pienentyminen CGA avain käytössä 	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneiden tilastoaineistot Tuloskorttiaineistot CGA avaimen arviointi 	<ul style="list-style-type: none"> Toimenpiteiden tarkentaminen Koulutustarpeen määrittely ja päivittäminen
Asiakas saa oikeat palvelut oikeaan aikaan			
Osio 1. Kotiarviointikäytäntö laajennetaan koko maakuntaan. Tämän avulla asiakkaan toimintakykyä ja voimavaroja tuetaan asiakkaan kotona. Kuntoutus voidaan kohdentaa tarkasti.	<ul style="list-style-type: none"> Kotiarviointi käytössä koko maakunnan alueella Moniammatillinen sote-tiimi perustettu ja toiminnassa Toteutettujen arviointijaksojen lkm. ja % osuus koko populaatiosta 	<ul style="list-style-type: none"> Strategiset mittarit ja tuloskorttiaineisto Asiakkaiden palaute Henkilöstön palaute Kotihoidon laatu- ja vaikuttavuusmittaristo 	<ul style="list-style-type: none"> Toimenpiteiden tarkentaminen Menetelmien tarkentaminen Toimintamallin päivittäminen
Osio 2. Sairaalakotiutukset paranevat Tavoitteena muistisairaalan henkilön kotiutuksen onnistuminen	<ul style="list-style-type: none"> Avustavan työntekijät tehtävä perustettu ja toiminnassa Paluu sairaalaan 2 vko kuluessa 	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneiden tilastoaineistot NHG vertaiskehittäminen data 	<ul style="list-style-type: none"> Toimenpiteiden ja menetelmien tarkentaminen Toimintamallin päivittäminen
Riittävä ja osaava henkilöstö turvaa kotiin annettavissa palveluissa			
Turvataan riittävän ja ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus ikääntyneiden palveluihin palvelutarpeen kasvaessa ja henkilöstön saatavuuden heikentyessä	<ul style="list-style-type: none"> Oppisopimusmalli laajasti käytössä Oppisopimusmalliin osallistuvien lkm. Ohjaava opettaja ja opiskelijoiden koordinaattori toiminnassa Henkilöstön liikkuvuuden arviointi 	<ul style="list-style-type: none"> HR-aineisto Asiakastyöajan seuranta (välillinen ja välitön työ) NHG Vertaiskehittäminen data 	<ul style="list-style-type: none"> Toimenpiteiden tarkentaminen Koulutustarpeen määrittely ja päivittäminen
Palvelujen laatu varmistetaan järjestelmällisellä seurannalla			
Lisätään asiakkaiden ja omaisten vaikuttamismahdollisuuksia ja palautekanavia	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalautejärjestelmän vastausmäärät ja käyttäjät % koko asiakasmäärästä 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalautejärjestelmän ja vertaiskehittämisen data Kotihoidon laatu- ja vaikuttavuusmittaristo 	<ul style="list-style-type: none"> Menetelmien ja toimintamallin päivittäminen

Taulukko 2. Tavoitteet ja mittarit

7 Riskit ja niihin varautuminen

Hankkeen toteuttamisen riskit on tunnistettu ja ne ovat hallittavissa oikeilla toimenpiteillä. Riskien seurannasta ja niihin varautumisesta vastaa Päijät-Soten johtoryhmä. Riskien hallinta on kuitenkin kaikkien hankkeeseen osallistuvien tehtävä.

Riskin kuvaus	Seuraus, jos riski toteutuu	Toimenpiteet riskin poistamiseksi tai pienentämiseksi	Vastuutaho
Aikataulu	Kokonaisaikataulu osoittautuu liian tiukaksi suunniteltujen kehitystoimenpiteiden toteuttamiseksi ja niiden tuottaman muutoksen laadun ja vaikuttavuuden arvioimiseksi.	Toteutuksen aikataulua seurataan säännöllisesti. Hanke on jaettu useisiin eri kokonaisuuksiin ja tavoitteisiin. Hankkeelle on palkattu hanketyöntekijöitä, jolloin työaika hankkeelle on riittävästi. Resurssien käyttöä ja töiden edistymistä seurataan tiiviisti, ja mahdollisiin ongelmiin reagoidaan projektinjohdollisin keinoin	Ohjausryhmä, PHHYKY:n johtoryhmä ja hankehallinto
COVID-19 pandemia	COVID-19 pandemian erikoisjärjestelyt vaikeuttavat normaalia toimintaa ja sitovat johtoa ja henkilöstöä niin paljon, että kehittämistyölle ja muutoksen läpiviennille ei jää aikaa	Yhtymällä on kattava suunnitelma ja valmiit toimintamallit pandemiatilanteeseen, joiden avulla toimintaa ja kehittämistä voidaan jatkaa myös poikkeusolosuhteissa. Tästä osoituksena se, että Päijät-Sote on jatkanut menestyksekkäästi kehittämistyötä koko pandemian ajan	Ohjausryhmä, PHHYKY:n johtoryhmä ja hankehallinto
Henkilöstön saatavuusriski	Henkilöstön saatavuus suhteessa palvelutarpeeseen heikkenee entisestään, jolloin kehittämistyölle ja muutoksen läpiviennille ei jää aikaa. Tätä voi osaltaan heikentää myös mahdollisista uusista lainsäädännöllisistä velvoitteista aiheutuva lisäresursointi ja kustannuskasvu	Päijät-Sote on vuoden 2021 aikana laatinut uuden henkilöstöstrategian, jonka toimenpiteillä osaltaan parannetaan henkilöstökokemusta. Lisäksi tämän hankkeen puitteissa on toimenpiteitä myönteisen henkilöstökokemuksen kasvattamisen.	Ohjausryhmä, PHHYKY:n johtoryhmä ja hankehallinto

Taulukko 3. Riskit